I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

PRIPOROČILA

SVET

PRIPOROČILA SVETA

z dne 10. marca 2014

o okviru za kakovost pripravništev

(2014/C 88/01)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti člena 292 v povezavi s členoma 153 in 166 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Mlade je kriza še posebej močno prizadela. Stopnja brezposelnosti mladih je v preteklih letih v več državah članicah dosegla zgodovinski vrhunec in nič ne kaže, da se bo kmalu zmanjšala. Spodbujanje zaposljivosti in produktivnosti mladih je ključnega pomena za njihov vstop na trg dela.

(2) Neoviran prehod od izobraževanja k zaposlitvi je ključnega pomena za povečanje možnosti mladih na trgu dela. Izboljšanje izobraževanja mladih in zagotavljanje njihovega lažjega prehoda k zaposlitvi sta potrebna za izpolnitev krovnega cilja strategije Evropa 2020, tj. do leta 2020 doseči 75-odstotno stopnjo zaposlenosti žensk in moških v starosti med 20 in 64 let. Smernica 8 o politikah zaposlovanja držav članic poziva države članice, naj vzpostavijo sheme, s katerimi bi mladim in posebej tistim brez zaposlitve, ki se ne izobražujejo ali usposabljajo, pomagale „najti prvo zaposlitev, nabrati delovne izkušnje ali jim omogočile nadaljnje izobraževanje in usposabljanje, vključno s pripravništvom, ter bi se hitro odzvati, če bi mladi ostali brez zaposlitve“ [1].

(3) V zadnjih dveh desetletjih so pripravništva postala pomembna vstopna točka na trg dela.

(4) Socialno-ekonomski stroški se večajo, če pripravništva, zlasti pa tista, ki se ponavljajo, nadomeščajo redno zaposlitev: to so predvsem delovna mesta začetnikov, ki se običajno nudijo pripravnikom. Poleg tega nizkokakovostna pripravništva, zlasti pa tista z malo učne vsebine, ne vodijo k večjim dosežkom v produktivnosti niti ne ustvarjajo pozitivnih učinkov. Socialni stroški so lahko povezani tudi z neplačanimi pripravništvi, ki lahko zmanjšujejo poklicne priložnosti ljudi iz prikrajšanih skupin.

(5) Obstajajo dokazi o povezavah med kakovostjo pripravništva in končno zaposlitvijo. Pomen pripravništev pri zagotavljanju lažjega prehoda k zaposlitvi je odvisen od njihove kakovosti v smislu učne vsebine in delovnih pogojev. Kakovostna pripravništva prinašajo neposredne koristi za produktivnost, izboljšujejo usklajevanje ponudbe in povpraševanja na trgu dela in spodbujajo mobilnost, zlasti z zmanjševanjem stroškov iskanja (in usklajevanjem) tako za podjetja kot pripravnike.

(6) Priporočilo Sveta o vzpostavitvi jamstva za mladino [2] poziva države članice, naj zagotovijo, da vsi mladi do 25. leta v štirih mesecih po tem, ko postanejo brezposelni ali prenehajo s formalnim izobraževanjem, prejmejo kakovostno ponudbo za zaposlitev, nadaljnje izobraževanje, vajeništvo ali pripravništvo.

(7) Različne študije in raziskave ugotavljajo, da problemi, povezani s kakovostjo, zadevajo bistven delež pripravništev, najbolj pa tista, pri katerih ni nobene izobraževalne ustanove ali ustanove za usposabljanje, ki bi bila neposredno odgovorna za učno vsebino in delovne pogoje pripravništva.

[1] Sklep Sveta o smernicah za politike zaposlovanja držav članic, 2010/707/EU z dne 21. oktobra 2010, (UL L 308, 24.11.2010, str. 46).

[2] UL C 120, 26.4.2013, str. 1.

(8) Dokazi kažejo, da se od velikega deleža pripravnikov zahteva, da opravljajo nestrokovne naloge. Kakovostna pripravništva morajo zagotavljati tudi temeljito in smiselno učno vsebino. To med drugim pomeni opredelitev posebnih znanj in spretnosti, ki se bodo pridobili, nadzor in mentorstvo pripravnika ter spremljanje njegovega napredka.

(9) Prepoznani so bili tudi problemi v zvezi z delovnimi pogoji, npr. dolg delovni čas, pomanjkanje socialne varnosti, tveganja za varnost in zdravje pri delu ter poklicna tveganja, neplačilo ali neustrezno plačilo oziroma nadomestilo, nejasnost o veljavnem režimu in pretirano dolgo trajanje pripravništva.

(10) V nekaterih državah članicah in sektorjih pripravništva trenutno niso zakonsko urejena, kjer pa predpisi obstajajo, so zelo različni in določajo različne elemente kakovosti ali različne prakse izvajanja. Ker ni regulativnega okvira ali instrumenta ali zaradi pomanjkanja preglednosti glede delovnih pogojev pripravništev ter njihove učne vsebine, lahko številni ponudniki pripravništva izkoriščajo pripravnike kot poceni ali celo neplačano delovno silo.

(11) Okvir za kakovost pripravništev bo podpiral izboljšanje delovnih pogojev in učne vsebine pripravništev. Glavni element okvira za kakovost pripravništev je pisni sporazum o pripravništvu, ki opredeljuje učne cilje, ustrezne delovne pogoje, pravice in obveznosti ter smiselno trajanje pripravništva.

(12) Pomanjkanje informacij je eden izmed vzrokov za nizko kakovost pripravništev in ta problem je precej bolj razširjen na področju pripravništev kot na področju redne zaposlitve. Zahteve za večjo preglednost v obvestilih ali objavah o pripravniških mestih bi pomagale izboljšati delovne pogoje in spodbuditi čezmejno mobilnost.

(13) Socialni partnerji imajo ključno vlogo pri oblikovanju, izvajanju in spremljanju politik in programov usposabljanja. Cilj sodelovanja med socialnimi partnerji, ponudniki vseživljenjskega poklicnega usmerjanja in ustreznimi organi bi lahko bil zagotoviti pripravnikom usmerjene informacije o razpoložljivih poklicnih možnostih in potrebah po znanju in spretnostih na trgu dela ter o njihovih pravicah in odgovornostih. Poleg tega lahko socialni partnerji prispevajo k lažjemu izvajanju okvira za kakovost pripravništev, zlasti s pripravo in omogočanjem preprostih in izčrpnih vzorcev pogodb o pripravništvu, ki naj bi jih zlasti uporabljala mikropodjetja in bi bili prilagojeni njihovim posebnim namenom. Evropski socialni partnerji so v svojem okviru za ukrepanje na področju zaposlovanja mladih julija 2013 opozorili, da Komisija namerava predstaviti predlog za priporočilo Sveta na tem področju, in napovedali podporo ukrepom držav članic, katerih cilj je izboljšati kakovost pripravništev.

(14) Eden izmed izzivov je povečati čezmejno mobilnost pripravnikov v Uniji, da bi pomagali oblikovati pravi evropski trg dela. Obstoječe razlike v predpisih predstavljajo oviro razvoju čezmejne mobilnosti pripravnikov. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da upravne in pravne ovire čezmejni mobilnosti pripravnikov v nekaterih primerih vplivajo na več držav članic prejemnic. V tem smislu so pomembne informacije o pravici čezmejne mobilnosti pripravnikov, zlasti pravice iz Direktive 2004/38/ES ([1]). Z zagotavljanjem načel in smernic, ki bi jih bilo treba uporabiti kot referenco, bo okvir za kakovost pripravništev olajšal tudi dostop do čezmejnih pripravništev.

(15) Razvoj okvira za kakovost pripravništev bo povečal preglednost. Poleg tega bi lahko podprl razširitev portala EURES na plačana pripravništva, s čimer bi olajšal mobilnost.

(16) Programi držav članic, ki podpirajo in ponujajo pripravništva, lahko dobijo finančno podporo iz evropskih skladov. Poleg tega bo pobuda za zaposlovanje mladih podprla pripravništva v okviru jamstva za mlade, pri čemer bo usmerjena v mlade iz tistih regij Unije, ki jih je brezposelnost mladih najbolj prizadela in ki bodo sofinancirane s sredstvi Evropskega socialnega sklada (ESS) za obdobje 2014–2020. Tako kot pobuda za zaposlovanje mladih se lahko tudi ESS uporabi za povečanje števila in kakovosti programov pripravništva v državah članicah. To vključuje možen prispevek k stroškom pripravništev, ki pod določenimi pogoji vključujejo tudi del plačila. Poleg tega lahko podprejo tudi stroške drugih oblik usposabljanja, ki jih pripravniki lahko opravljajo zunaj svojih pripravništev, npr. jezikovnih tečajev.

(17) Komisija je pripravila poseben program tehnične podpore v okviru ESS, da bi državam članicam pomagala vzpostaviti programe pripravništva s pomočjo ESS. Ta program podpore nudi nacionalnim in regionalnim organom strateške in operativne nasvete ter nasvete v zvezi s politiko, in sicer v zvezi z oblikovanjem novih programov pripravništva ali posodobitvijo obstoječih programov.

(18) Svet je v svoji resoluciji o strukturiranem dialogu o zaposlovanju mladih iz maja 2011 navedel, da je zaželen okvir kakovosti za pripravništva, s katerim bi zagotovili izobraževalno vrednost te izkušnje.

(19) Svet je 17. junija 2011 v svojih sklepih o „spodbujanju zaposlovanja mladih za uresničitev ciljev strategije Evropa

([1]) Direktiva 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL L 158, 30.4.2004, str. 77).

2020“ pozval Komisijo, naj zagotovi smernice za ustvarjanje pogojev za visokokakovostna pripravništva s kakovostnim okvirom za pripravništva.

(20) Evropski parlament je 14. junija 2012 v svoji resoluciji „K okrevanju s številnimi novimi delovnimi mesti“ pozval Komisijo, naj kolikor mogoče hitro predstavi predlog za priporočilo Sveta o okviru za kakovost pripravništev in opredeli minimalne standarde, s katerimi bi podprla zagotavljanje in izvajanje visokokakovostnega pripravništva.

(21) Evropski svet je na zasedanju 28. in 29. junija 2012 pozval Komisijo, naj preuči možnost razširitve portala EURES na pripravništva.

(22) Evropski svet je v sklepih s 13. in 14. decembra 2012 pozval Komisijo, naj čim prej dokončno oblikuje okvir za kakovost pripravništev.

(23) Komisija je s svežnjem ukrepov za zaposlovanje mladih z dne 6. in 7. decembra 2012 začela posvetovanje s socialnimi partnerji o okviru za kakovost pripravništev. Socialni partnerji EU so v svojih odgovorih Komisijo obvestili, da ne nameravajo začeti pogajanj o avtonomnem sporazumu na podlagi člena 154 PDEU.

(24) Evropski svet je na zasedanju 27. in 28. junija 2013 ponovno potrdil, da bi bilo treba v začetku leta 2014 vzpostaviti okvir za kakovost pripravništev.

(25) Okvir za kakovost je pomembna referenčna točka za prepoznavanje kakovostnih ponudb pripravništev na podlagi priporočila Sveta o vzpostavitvi jamstva za mladino.

(26) V skladu z letnim pregledom rasti za leto 2014 je ključnega pomena olajšanje prehoda iz šolanja v zaposlitev, zlasti s povečanjem števila razpoložljivih kakovostnih pripravništev in vajeništev.

(27) V tem priporočilu pripravništvo pomeni časovno omejeno (plačano ali neplačano) delovno prakso, ki vključuje elementa učenja in usposabljanja, da bi se pridobile praktične in poklicne izkušnje, s čimer bi se izboljšala zaposljivost ter olajšal prehod v redno zaposlitev.

(28) To priporočilo ne zajema delovnih praks, ki so del učnih načrtov v okviru formalnega izobraževanja ali poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Pripravništva, katerih vsebino ureja nacionalna zakonodaja in ki jih je obvezno opraviti za dostop do posebnega poklica (npr. v medicini, arhitekturi itd.), niso zajeta v tem priporočilu.

(29) Tega priporočila ob upoštevanju njegove narave in cilja ni mogoče razlagati, kot da državam članicam preprečuje ohranjanje ali vzpostavljanje ugodnejših določb za pripravnike, kot so priporočene –

PRIPOROČA, DA DRŽAVE ČLANICE:

1. izboljšajo kakovost pripravništev, zlasti v zvezi z učno vsebino in vsebino usposabljanj ter delovnimi pogoji, da bi se olajšal prehod od izobraževanja, brezposelnosti ali neaktivnosti k zaposlitvi, in sicer tako, da v prakso uvedejo naslednja načela okvira za kakovost pripravništev:

Sklenitev pisnega sporazuma o pripravništvu

2. zahtevati, da pripravništva temeljijo na pisnem sporazumu, ki ga na začetku pripravništva skleneta pripravnik in ponudnik pripravništva;

3. zahtevati, da se v sporazumih o pripravništvu navedejo učni cilji, delovni pogoji, ali ponudnik pripravništva zagotavlja pripravniku plačilo ali nadomestilo ter pravice in obveznosti podpisnikov v skladu z veljavno zakonodajo EU in nacionalno zakonodajo ter trajanje pripravništva, kot je določeno v priporočilih 4–12;

Učni cilji in cilji usposabljanja

4. spodbujati najboljše prakse v zvezi z učnimi cilji in cilji usposabljanja, da bi pripravniki lažje pridobivali praktične izkušnje ter ustrezna znanja in spretnosti; naloge, ki so dodeljene pripravniku, bi morale omogočiti doseganje teh ciljev;

5. spodbujati ponudnike pripravništev, da pripravniku določijo mentorja, ki ga bo usmerjal pri izvajanju dodeljenih nalog, spremljal in ocenjeval njegov napredek;

Delovni pogoji pripravnikov

6. zagotoviti spoštovanje pravic in delovnih pogojev pripravnikov v skladu z veljavno zakonodajo EU in nacionalno zakonodajo, vključno z omejitvami najdaljšega tedenskega delovnega časa, minimalnega dnevnega in tedenskega časa počitka ter po potrebi minimalnega števila dni dopusta;

7. spodbujati ponudnike pripravništev, naj pojasnijo, ali zagotavljajo zavarovanje za primer bolezni in poškodbe ter bolniški dopust;

8. zahtevati, da sporazum o pripravništvu jasno določa, ali je za pripravništvo predvideno plačilo ali nadomestilo, ter, če je ustrezno, njegov znesek;

Pravice in obveznosti

9. spodbujati zadevne strani k zagotovitvi, da sporazum o pripravništvu določa pravice in obveznosti pripravnika in ponudnika pripravništva, vključno, kjer je primerno, politiko zaupnosti ponudnika pripravništva in imetništvo pravic intelektualne lastnine;

Razumno trajanje

10. zagotoviti razumno trajanje pripravništev, ki praviloma niso daljša od šestih mesecev, razen kadar je daljše trajanje utemeljeno, ob upoštevanju nacionalnih praks;

11. pojasniti okoliščine in pogoje, pod katerimi se pripravništvo lahko podaljša ali obnovi po izteku začetnega sporazuma o pripravništvu;

12. spodbujati prakso, v skladu s katero se v sporazumu o pripravništvu navede, da lahko pripravnik ali ponudnik pripravništva sporazum odpovesta s pisnim obvestilom, pri čemer glede na trajanje pripravništva in ustrezno nacionalno prakso vnaprej predložita obvestilo o odpovedi s primernim rokom;

Ustrezno priznavanje pripravništev

13. spodbujati priznavanje in potrjevanje znanja, spretnosti in usposobljenosti, ki jih je pripravnik pridobil pri opravljanju pripravništva, ter spodbujati ponudnike pripravništev, naj jih na podlagi ocene potrdijo s spričevalom;

Zahteve za preglednost

14. spodbujati ponudnike pripravništev, naj v obvestila in oglase o prostih mestih vključijo informacije o pogojih pripravništva, zlasti pa o tem, ali je zagotovljeno plačilo in/ali nadomestilo ter zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za primer bolezni in poškodbe; spodbujati ponudnike pripravništev, naj zagotovijo informacije o politikah zaposlovanja, vključno z deležem pripravnikov, zaposlenih v preteklih letih;

15. spodbujati zavode za zaposlovanje in druge ponudnike poklicnega usmerjanja, da pri zagotavljanju informacij o pripravništvih upoštevajo zahteve za preglednost;

Čezmejna pripravništva

16. olajšati čezmejno mobilnost pripravnikov v Evropski uniji, med drugim s pojasnitvijo nacionalnega pravnega okvira za pripravništva in določitvijo jasnih pravil o sprejemanju pripravnikov iz drugih držav članic ali pošiljanju pripravnikov v druge države članice ter zmanjševanjem upravnih postopkov;

17. preučiti možnost uporabe razširjene mreže EURES in izmenjave informacij o plačanih pripravništvih prek portala EURES;

Uporaba evropskih strukturnih in investicijskih skladov

18. izkoristiti evropske strukturne in investicijske sklade, in sicer Evropski socialni sklad in Evropski sklad za regionalni razvoj, v programskem obdobju 2014–2020 ter, kjer je primerno, pobudo za zaposlovanje mladih, da bi se povečala število in kakovost pripravništev, med drugim tudi na podlagi uspešnih partnerstev z vsemi ustreznimi deležniki;

Uporaba okvira za kakovost pripravništev

19. sprejeti ustrezne ukrepe za čim prejšnjo uporabo okvira za kakovost pripravništev;

20. Komisiji do konca leta 2015 zagotoviti informacije o ukrepih, sprejetih v skladu s tem priporočilom;

21. spodbujati aktivno vključenost socialnih partnerjev v uporabo okvira za kakovost pripravništev;

22. spodbujati aktivno vključevanje zavodov za zaposlovanje, izobraževalnih ustanov in ponudnikov usposabljanj v uporabo okvira za kakovost pripravništev;

UGOTAVLJA, DA KOMISIJA NAMERAVA:

23. spodbujati tesno sodelovanje z državami članicami, socialnimi partnerji in drugimi deležniki, da se zagotovi čim prejšnja uporaba tega priporočila;

24. v sodelovanju z državami članicami in zlasti prek Odbora za zaposlovanje spremljati napredek pri uporabi okvira za kakovost pripravništev na podlagi tega priporočila ter analizirati učinek sprejetih politik;

25. poročati o napredku pri uporabi tega priporočila na podlagi informacij držav članic;

26. sodelovati z državami članicami, socialnimi partnerji, zavodi za zaposlovanje ter mladinskimi organizacijami in organizacijami pripravnikov in drugimi deležniki, da bi podprla to priporočilo;

27. spodbujati in podpreti države članice, med drugim tudi s spodbujanjem izmenjave najboljših praks med njimi, da uporabijo Evropski socialni sklad in Evropski sklad za regionalni razvoj ali druge evropske sklade v programskem obdobju 2014–2020, da bi povečale število in kakovost pripravništev;

28. skupaj z državami članicami preučiti možnost za vključitev plačanih pripravništev na portal EURES in vzpostaviti posebno spletno stran o nacionalnih pravnih okvirih za pripravništva.

V Bruslju, 10. marca 2014

Za Svet

Predsednik

I. VROUTSIS